

**Прогноз впливу
реалізації проекту Закону України
«Про загальнообов’язкове накопичувальне пенсійне забезпечення»
на ключові інтереси заінтересованих осіб**

Проект Закону України «Про загальнообов’язкове накопичувальне пенсійне забезпечення» (далі – Законопроект) розроблено з метою визначення правових, економічних та організаційних засад загальнообов’язкового накопичувального пенсійного забезпечення в Україні, які дозволять забезпечити необхідні регулятивні та організаційні умови для запровадження другого рівня системи пенсійного забезпечення та встановлення повноважень Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на здійснення функцій державного регулювання, нагляду і контролю за установами накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

Законопроектом передбачається встановити обов’язкову участь у системі накопичувального пенсійного забезпечення всіх категорій працюючих осіб до досягнення ними пенсійного віку шляхом сплати ними внесків у перший рік функціонування накопичувальної системи - у розмірі 2 відсотків від заробітної плати (доходу) із подальшим щорічним збільшенням внеску на 1 відсоток за умови, що темп приросту середньомісячної заробітної плати (доходу) в Україні, складає п’ять або більше відсотків. Таким чином законопроектом передбачено поступове підвищення розміру внеску до досягнення розміру 15 відсотків від розміру нарахованої заробітної плати (доходу) учасника системи.

Законопроектом запропонована комбінована модель функціонування системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка передбачає акумулювання внесків у централізованому Накопичувальному фонді, а також в недержавних пенсійних фондах, допущених до діяльності у другому рівні пенсійної системи шляхом авторизації. Так, шляхом авторизації передбачається допуск до діяльності в другому рівні пенсійної системи компаній з управління активами, банків-зберігачів, та адміністраторів за умови відповідності таких суб’єктів встановленим законом вимогам.

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників		Пояснення (чому саме реалізація акта призведе до очікуваного впливу)
		(у числовому або якісному вимірі)		
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	
Учасники накопичувальної системи громадяни України	Зниження рівня народжуваності та збільшення тривалості життя будуть мати істотні наслідки для державних фінансів, особливо для пенсійної системи. Зі скороченням чисельності працездатного населення, число платників єдиного соціально внеску буде знижуватися, в той час як видатки на програми для людей похилого віку, в тому числі пенсії, будуть зростати одночасно зі зростанням частки людей похилого віку в загальній кількості населення. Наслідком цих процесів буде подальше зростання дефіциту коштів Пенсійного фонду. Тому єдиним джерелом формування достойного рівня майбутніх пенсій є власні заощадження громадян, що формуються системою загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення.	Впровадження відрахувань на власний накопичувальний пенсійний рахунок в розмірі 2%.	Впровадження системи обов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення створить додатковий рівень виплат майбутньому поколінню пенсіонерів (таблиця 1) та забезпечить більш сприятливі умови належного рівня умов життя після закінчення трудової діяльності.	Поєднання солідарної та накопичувальної системи пенсійного забезпечення забезпечить соціальні гарантії та фінансову стабільність пенсійної системи: солідарна і накопичувальна системи підвладні впливу різних ризиків: перша вразлива щодо демографічних ризиків і стійка до інфляційних, а друга – навпаки. Солідарна складова враховуватиме інтереси малозабезпечених верств населення, а накопичувальна – стимулюватиме до пенсійних заощаджень усіх громадян, особливо з більш високими доходами та забезпечує справедливий рівень пенсійних виплат.
Суб'єкти системи накопичувального пенсійного забезпечення (Компанії з управління активами, Банки-зберігачі, Адміністратори недержавних пенсійних фондів,	За умови забезпечення належного приведення діяльності існуючими суб'єктами до вимог авторизованих суб'єктів, у таких суб'єктів з'являться додаткові можливості для динамічного розвитку. (таблиці 2, 3)	Законопроект не передбачає додаткових обмежень чи обтяжливих вимог для існуючих суб'єктів системи, які на даний момент працюють у третьому рівні системи добровільного накопичувального пенсійного забезпечення.	Накопичувальна система пенсійного забезпечення відіграє роль стабільного внутрішнього довгострокового інвестиційного ресурсу. Внаслідок чого слід очікувати і суттєве позавлення ринку кінцевих споживачів таких ресурсів – в першу чергу емітентів. Це в свою чергу зумовить емітентів до здійснення дій з метою забезпечення їх доступу до таких	Забезпечення ринкових умов для суб'єктів пенсійної системи через впровадження рівних можливостей та вільного вибору засобів досягнення бажаних результатів з дотриманням встановлених норм, що зумовлені соціальною значимістю цього сегменту підприємницької діяльності призведе до бажаних цілей: - Делегування функції управління та контролю за коштами учасників системи ринковим інституціям для забезпечення максимального рівня конкуренції (Компанії з управління

Недержавні пенсійні фонди)			ресурсів, зокрема шляхом забезпечення прозорості, високих стандартів звітності, належного рівня корпоративного управління, захисту прав інвесторів.	<p>активами та Зберігачі активів-банківські установи) з встановленням додаткових жорстких норм та стандартів щодо такої діяльності – управління активами, комплаєнс-контролю, внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Консолідація системи нагляду за професійними суб'єктами системи для забезпечення своєчасного та ефективного реагування на можливі відхилення в процесі функціонування системи – забезпечення існування єдиного регулятора в сфері накопичувального пенсійного забезпечення (на сьогодні система контролю є неефективною через розділення функцій контролю між НКЦПФР та НКРФП), а також наділення регулятора необхідними та достатніми повноваженнями для забезпечення нагляду у відповідності принципів IOPS та IOSCO; - Створення системи єдиних стандартів щодо оцінки інвестиційних інструментів, що надасть змогу забезпечити чесні умови розкриття інформації про результати управління коштами учасників системи; - Створення системи єдиних стандартів щодо обліку та звітності в сфері інвестиційної діяльності та розкриття інформації для забезпечення прозорості пенсійних інститутів та професійних учасників сегменту накопичувального пенсійного забезпечення; - Встановлення єдиних пруденційних нормативів до учасників інфраструктури та перехід до принципів упередження потенційних ризиків; - Впровадження принципів обережного інвестування виходячи з напрямків інвестицій за групами активів та обмеження операцій з ризикованими активами; - Встановлення обґрунтованих обмежень щодо статей витрат коштів учасників системи та забезпечення контролю за їх рівнем.
----------------------------	--	--	---	---

Розрахунок впливу - для учасників системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення

Результати розрахунків щодо можливих масштабів другого рівня

Деталізація припущень:

Другий рівень запроваджується з 1 січня 2020 р. шляхом сплати додаткових внесків, окремо від ЄСВ та незалежно від стану солідарної системи.

Коло учасників: усі працюючі особи до досягнення ними пенсійного віку, включаючи військових, за винятком категорій, за які внески сплачуються прямим трансфертом з держбюджету.

Розмір внеску на старті 2%, зростає щороку на 1%, якщо у попередньому році приріст номінальної зарплати становив не менше 5%.

Максимальний розмір внеску 15%.

Пенсійний вік після 2021 р. залишається на рівні 60 років для жінок і чоловіків.

Припускається, що до 2030 р. виплати з другого рівня будуть здійснюватися у вигляді одноразових виплат, далі почнуться регулярні пенсійні виплати.

При розрахунку розміру виплат з другого рівня (крім одноразових виплат) закладається індексація на 100% інфляції

Таблиця 1. Прогноз впливу запровадження загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення для учасників (макроекономічні показники)

	2020	2030	2040	2050	2060	2070
Чисельність платників внесків						
Тисяч осіб	11,329	10,522	9,812	8,559	7,508	7,194
Фінансові показники у цінах поточного року, мільйонів грн						
Внески до системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення	24,676	311,950	649,628	854,074	1,118,218	1,592,051
Накопичені активи працівників	25,205	1,791,431	7,550,528	14,037,631	23,230,113	34,188,292
Фінансові показники у % до ВВП						
Внески до системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення	0.6%	3.4%	4.2%	4.1%	4.0%	4.2%
Накопичені активи працівників	0.6%	19.3%	49.4%	67.2%	82.2%	89.8%
Коефіцієнт заміщення (у % до середнього розміру номінальної зарплати поточного року, з урахуванням індексації)						
Чоловіки	0.0%	2.1%	7.3%	13.8%	18.3%	20.7%
Жінки	0.0%	1.1%	4.7%	9.8%	13.1%	14.6%
Середній розмір анuitетові виплати з другого рівня з урахуванням індексації на майбутню інфляцію						
Чоловіки	0	508	3,215	9,164	18,136	30,566
Жінки	0	267	2,085	6,518	12,977	21,523

Джерела: Держстат (фактичні дані за 2017 р.), Світовий банк (Україна. Економічний огляд, 10 квітня 2018 року, прогноз на 2018-2020 рр.), IMF World Economic Outlook Database October 2017 (прогноз на 2021-2022 рр.), припущення фахівців Світового банку та власні припущення

Розрахунок впливу - для суб'єктів системи обов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення

Таблиця 2. Деталізація припущень (за період з 2020 по 2025 роки)

Показник	Авторизовані компанії з управління активами	Авторизовані зберігачі	Авторизовані адміністратори (авторизовані НПФ)
Кількість суб'єктів системи	10	5	10
Середньорічний обсяг коштів системи накопичувального пенсійного забезпечення в 2020 році , млн грн	12 603,00		
Розмір комісії, що береться до розрахунку (в % від вартості чистих активів)	0,25%	0,10%	2.0% (від накопичених активів авторизованих НПФ)
Кількість учасників у накопичувальному пенсійному забезпеченні, тисяч осіб (середнє значення в період з 2020-2025)	11 114	11 114	1 132
Зростання реального ВВП, середньорічне (%)	3,8%		
Зростання реальної зарплати, середньорічне (%)	4,0%		
Зростання номінальної зарплати, середньорічне (%)	8,8%		
Інфляція, середньорічна (%)	4,5%		
Середній розмір внеску до другого рівня (%)	7%		
Реальна інвестиційна дохідність (%)	1,9%		

Усі суб'єкти, що виявлять бажання здійснювати діяльність на загальнообов'язковому накопичувальному рівні, зокрема мають забезпечити функціональну структуру, що серед іншого буде передбачати створення ключових функцій за напрямками діяльності:

- підрозділів основної діяльності;
- підрозділу ризик менеджменту;
- підрозділу компаленс-контролю;
- підрозділу внутрішнього аудиту;
- підрозділу внутрішнього контролю.

Збільшення обсягів робіт внаслідок участі у наданні послуг учасникам другого рівня також передбачає посилення основних напрямків діяльності шляхом залучення додаткових штатних одиниць та створення необхідних умов для забезпечення надання послуг на якісному рівні.

В загальному, для приведення у відповідність до вказаних вище вимог та допуску суб'єктів до авторизації в якості сервіс-

провайдерів системи загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення прогнозований орієнтовний рівень витрат виглядає наступним чином (Таблиця 3):

Таблиця 3. Розрахунок прогнозу грошових потоків від участі потенційних авторизованих суб'єктів системи Накопичувального пенсійного забезпечення

Компанії з управління активами						
Назва показника	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Початкові інвестиції (основні засоби)	-5,693,035.00					
Оплата праці	-19,337,580.00	-19,917,707.40	-20,515,238.62	-21,130,695.78	-21,764,616.65	-22,417,555.15
Загальні адміністративні витрати	-9,537,000.00	-9,823,110.00	-10,117,803.30	-10,421,337.40	-10,733,977.52	-11,055,996.85
Амортизація	-155,830.00	-155,830.00	-155,830.00	-155,830.00	-155,830.00	-155,830.00
Чистий операційний дохід	3,150,678.27	11,635,267.33	24,871,877.12	43,626,765.31	68,676,177.92	100,785,504.26
Чистий грошовий потік	-31,572,766.73	-18,261,380.07	-5,916,994.80	11,918,902.13	36,021,753.74	67,156,122.26
Чистий грошовий потік (Кумулятивно)	-31,572,766.73	-49,834,146.80	-55,751,141.60	-43,832,239.47	-7,810,485.72	59,345,636.53
Зберігачі						
Назва показника	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Початкові інвестиції (основні засоби)	-1,075,500.00					
Оплата праці	-4,927,680.00	-5,075,510.40	-5,227,775.71	-5,384,608.98	-5,546,147.25	-5,712,531.67
Загальні адміністративні витрати	-5,308,200.00	-5,467,446.00	-5,631,469.38	-5,800,413.46	-5,974,425.87	-6,153,658.64
Амортизація	-30,390.00	-30,390.00	-30,390.00	-30,390.00	-30,390.00	-30,390.00
Чистий операційний дохід	2,520,542.62	9,308,213.86	19,897,501.70	34,901,412.25	54,940,942.34	80,628,403.40
Чистий грошовий потік	-8,821,227.38	-1,265,132.54	9,007,866.60	23,685,999.80	43,389,979.22	68,731,823.09
Чистий грошовий потік (Кумулятивно)	-8,821,227.38	-10,086,359.92	-1,078,493.32	22,607,506.49	65,997,485.71	134,729,308.80
Адміністратори авторизованих НПФ						
Назва показника	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Початкові інвестиції (основні засоби)	-1,607,535.00					
Оплата праці	-10,017,720.00	-10,318,251.60	-10,627,799.15	-10,946,633.12	-11,275,032.12	-11,613,283.08
Загальні адміністративні витрати	-13,888,560.00	-14,305,216.80	-14,734,373.30	-15,176,404.50	-15,631,696.64	-16,100,647.54
Амортизація	-108,410.00	-108,410.00	-108,410.00	-108,410.00	-108,410.00	-108,410.00
Чистий операційний дохід	2,520,542.62	9,308,213.86	19,897,501.70	34,901,412.25	54,940,942.34	80,628,403.40
Чистий грошовий потік	-23,101,682.38	-15,423,664.54	-5,573,080.76	8,669,964.62	27,925,803.58	52,806,062.79
Чистий грошовий потік (Кумулятивно)	-23,101,682.38	-38,525,346.92	-44,098,427.68	-35,428,463.05	-7,502,659.47	45,303,403.32